

Rariteettikomitean hyväksymät vuoden 1980 harvinaisuushavainnot

KARNO MIKKOLA

Tämä katsaus esittelee Suomen Lintutieteellisen Yhdistyksen alaisen Rariteettikomitean (RK) hyväksymät harvinaisuushavainnot vuodelta 1980 sekä joukon hyväksytyjä havaintoja aikaisemmilta vuosilta. Vuoden 1979 katsauksen yhteydessä (LM 4/80) oli luettelo lajeista ja havainnoista, joiden määrittämisestä RK:n tulee tarkistaa ennen niiden julkaisemista Lintumiehessä tai Ornis Fennicassa. RK:n säännöt on esitelty Lintumiehessä 2/75.

Tähän mennessä RK:lle on jätetty 240 ilmoituslomaketta, jotka koskevat 225 vuonna 1980 tehtyä harvinaisuushavaintoa. Tämä vuosiraportti sisältää 176 havaintoa 60 eri lajista tai rodusta (v. 1979 vastaavasti 162/56). Maalle uusia lajeja havaittiin peräti kuusi: valkoperäsirri, alppitervapääsky, ruostesiipiras-tas, kenttäkerttunen, punapyrstölepin-käinen ja mustapääsirkku. Pienestä "invaasiosta" voidaan puhua arokotkan, mehiläissyöjän ja itäisten mustapäätas-kujen kohdalla.

Aikaisempien vuosien havainnoista voidaan mainita Suomen ensimmäiset arokotka- (1973) ja intiankirvishavainnot (1978). Pohjoismaiden ensimmäinen arosuohaukan pesimishavainto on paljastunut, se on vuodelta 1933.

Eräiden lajien havaintojen on tulkitu koskevan tarhakarkulaisia, istutettuja tai ihmisen jossakin vaiheessa siirtämiä yksilöitä. Nämä on merkitty hakasulkeisiin, eikä niitä lasketa Suomen linnustoon kuuluviksi. Tällaiset havainnot on kuitenkin edelleen syytä ilmoittaa RK:lle, ei kuitenkaan varsinaisia häkkilintuja (esim. papukaijat).

RK:n kokoonpano oli sama kuin v. 1979. Puheenjohtajana toimi Kari Vepsäläinen, sihteerinä Karno Mikkola, jä-

seninä Lasse J. Laine, Esa Lehikoinen ja Jörgen Palmgren sekä varajäsenenä Ilkka Lilja ja Heikki Parviainen.

Havaintoilmoituslomakkeen täyttämistä koskeva kirjoitus oli Lintumiehessä 3/79. Täytä lomake *ensi tilassa* havainnon tehtyäsi, ja toimita se *pian* oman alueesi aluevastaavalle. Merkitse havaintoon liittyvät päivämäärätiedot täydellisinä, sillä RK:lla on vain rajoitetut mahdollisuudet tiedustella näitä erikseen. Esitä lomakkeella kaikki määrittämiseen liittyvät seikat perusteellisesti. Erityisesti havaintotilanteen kuvaus on usein ollut puutteellinen. Havaintoilmoituslomakkeita voi tilata aluevastaavalta tai RK:n sihteeriltä.

Lähetä *aina* mahdolliset kuvadokumentit havaintoilmoituslomakkeen mukana (huonotkin kuvat voivat olla arvokkaita). Ilmoita, saako RK arkistokäyttöön pitää kuvan tai kopioida sen (kopiointi koskee lähinnä diapositiiveja). Kuvia ei julkaista ilman kuvaajan suostumusta. Merkitse jokaiseen kuvaan *aina* kuvaajan nimi, kuvauspäivä ja -paikka.

Harvinaisimpia lajeja koskevista havainnoista tulisi julkaista erillinen tiedonanto. Ainakin vielä kolmas tapaamiskerta olisi syytä näin saattaa yksityiskohtineen lukijakunnan tietoon. Lähetä ilman eri pyyntöä käsikirjoitus mahdollisine kuvineen Lintumiehen toimitukselle.

Hyväksytyt havainnot vuodelta 1980

Kunnat, jotka esiintyvät vähintään neljästi, on lyhennetty seuraavasti: Ec = Eckerö, Es = Espoo, Ha = Hanko, He = Helsinki, Ki = Kirkkonummi, Kk = Kok-

kola, Kr=Korppoo, Kt=Kotka, La=Lappeenranta, Le=Lemland, Li=Liminka, Lj=Lumijoki, Lv=Luvia, Po=Pori, Po mlk=Porvoon maalaiskunta, Si=Siikajoki ja Vi=Virolahti.

Mikäli linnun tarkka ikä on ollut tiedossa, se on merkitty EURING-järjestelmän mukaisesti: 1-kv — samana kalenterivuonna, 2-kv — edellisenä kalenterivuonna, +2-kv — ennen edellistä kalenterivuotta syntynyt jne.

Muut käytetyt lyhenteet: jp. = juhlapukuinen, Ä = laulava, ad. = aikuinen, juv. = nuori, subad. = esiaikuinen, p = paikallinen, m = muuttava, r = rengastettiin. Niiden lajien kohdalla, jotka yleensä havaitaan paikallisina, ei p-merkkiä ole käytetty, ei myöskään silloin, kun lintu on havaittu useana päivänä.

Jääkuikka (*Gavia adamsii*). 10.5. Kk, Tankar (HHo, JHn, Hannu Koskela). 17.5. Ki, Porkkala klo 6.32 (KoM ym.). 17.5. Ki, Rönnskär klo 7.33 (KSo, HJ, ALr). 20.5. Si, Tauvo (JHn, JY). 21.5. Inkoo, Sommarö (KoM ym.). 22.5. Ki, Rönnskär (KSo, JE, HJ). 24.5. Mustasaari, Valassaaret (BB, Jukka Lehtimäki, Ari Veijalainen). 25.5. Vi, Vepsu klo 10.38 (Martti Siponen, Hannu Kettunen, Markku Nurminen, Hannu Toivanen). 25.5. Vi, Hurppu klo 10.47 (HLu ym.). 2.6. Vi, Hurppu (Riku Lehtinen, Kimmo Heiskanen, Simo Tarvonen). 13.8.—27.9. Le, Lågskär 1 2-kv (TR, KSo ym.). 8.12. Kr, Jurmo 1 juv/tp p (Rurik Baarman, HHi, Timo Nurmi, ET).

Kaikki yllämainitut keväthavainnot koskevat juhlapukuisia yksinäisiä muuttavia lintuja. Keväthavaintojen määrä 12 vastaa viime vuosien keskimääriä, sillä vuosilta 1976—80 on hyväksytty 55 havaintoa (*G. ada* + *immer/adamsii*). Vastaavasti syys- ja talvihavaintoja on hyväksytty 14.

Havaintoja juhlapukuisista linnuista ajalla 1.5.—15.6. ei tarkasteta vuodesta 1981 alkaen.

Jääkuikka-laji (*Gavia immer/adamsii*). 21.5. Inkoo, Sommarö 1 jp m (KoM ym.). 24.5. Ha, Uddskatan 1 jp m (JHp, Kimmo Lahti, Jorma Vickholm).

Mustakaulauikku (*Podiceps nigricollis*). 14.6. Parikkala, Siikalahti 1 (Matti Vanhapelto, SKo).

16. havainto Suomesta. Kaksi edellistä havaittiin v. 1979.

Myrskylintu (*Fulmarus glacialis*). VIII jälkipuoli, Joensuu, Iksenniitty 1 siipirikko, joka lopetettiin (Jari Leskinen).

8. havainto Suomesta. Edelliset havainnot ovat vuosilta 1957 ja 1977.

Silkkihaikara (*Egretta garzetta*). 11.5. Valkeakoski, Varsanhätä 1 p (Jorma Ahola).

2. havainto Suomesta. Ensimmäinen havaittiin 1977. Ruotsissa tavattu 12 kertaa (SOF 1978).

Jalohaikara (*Egretta alba*). 30.4. Es, Sommarö 1 m ENE (JrH). 1.—2.5. Iitti, Kymen-taka 1 (Olli ja Reija Kivinen ym.). 17.5. Tornio, Karunki 1 p (Pentti Rauhala, Olavi Heikkuri, Seppo Sankila, Juha Ylimaunu). 25.5. Si, Säikänlahti ja Siikajoen suu 1 p (Olli Näyhä, ALv ym.).

Jotkut yllämainituista havainnoista saatavat koskea samaa lintua, mutta tässä havainnot on laskettu erillisiksi. Tavattu Suomessa 12 kertaa, joista ensimmäiset 1966 ja 1968. Mainittakoon, että Ruotsissa, Tukholmasta lounaaseen, tavattiin poikkeuksellisen myöhäinen jalohaikara 8.12.1979 — Hangossa Sandöträsketillä pitkään oleskellut yksilöhän hävisi 6.12. järven jäädyttyä. Laji on tavattu Ruotsissa 31 kertaa (Bauer 1981).

Ruskohaikara (*Ardea purpurea*). 23.6. Lemu, Oukkula 1 subad/ad p (Markku J. Saarinen, M. Matsson).

4. havainto Suomesta, edellinen on vuodelta 1977. Ruotsissa tavattu 13 kertaa (Ohlsson 1980).

Lyhytnokkahanhi (*Anser brachyrhynchus*). 5.5. Li 1 p (KH). 7.5. Si, Tauvo 2 p (Timo Karjalainen, Jussi Niskanen). 9.—11.5. Kempele 1 (HKA ym.). 15.5. Li 1 p (Matti Tynjälä, Annikki Mattila).

Havaittu 30 kertaa, vuodesta 1974 vuositain 2—4 havaintoa.

Kiljuhanhi (*Anser erythropus*). 15.4. Po, Kvistiluoto 1 p (JLm, Ilkka Aalto, Heikki Lipsanen). 28.4. Polvijärvi, Lahtolahti 1 p (PH). 4.5. Li 1 +2-kv p (HPr, TH, HVi). 11.5. Lj 2 p (MK ym.). 13.—15.5. Lj 6 (VR, SKa, KoM ym.). 25.5. Vi, Hurppu 3 m (OT ym.). 20.6. Utsjoki 2 p (HLo, RR).

Liminganlahden alue on nykyään ainoa kiljuhanhen säännöllinen muutonaikainen esiintymisalue, muualla Suomessa laji on satunnainen.

[Intianhanhi] *Anser indicus*. 8.5. He, Vanhankaupunginlahti 1 p (Jukka Brunell). n. 15.—n. 30.6. Jokioinen 13 Länsi-Saksassa värirengastettua (PT). 28.8. Vehkalahti, Koi-

vuluoto 2 +1-kv (Hannu Repo, Timo Aalto).
2.9. Po mlk, Kråkø 2 (Arto Juvonen).

Eurooppalaiset havainnot lajista koskevat istutettuja tai karanneita yksilöitä.

Amerikanhaapana (*Anas americana*). 19.—26.5. Parikkala, Siikalahti 1 ad. ♂ (Hannu Pöysä, Katri Markkanen, ML, Jorma Teno-vuo ym.).

3. havainto Suomesta. Edelliset ovat vuosilta 1970 ja 1976.

Kyhmyhaahka (*Somateria spectabilis*). 1.—6.1. Kr, Jurmo ♀ (PKm). 24.4. He, Santa-hamina 1 ♀ p (MV).

Havaintoja ad. koiraista ei tarkasteta.

Pikkukorppikotka (*Neophron percnopterus*). 28.—29.5. Värtsilä, Sääperinjärvi 1 2—3-kv (MR). 1.6. Ilomantsi 1 2—3-kv p (Viljo Sivonen).

Värtsilän lintu lähti 29.5. kohti Ilomantsia — on syytä olettaa, että jälkimmäinen havainto koskee samaa lintua.

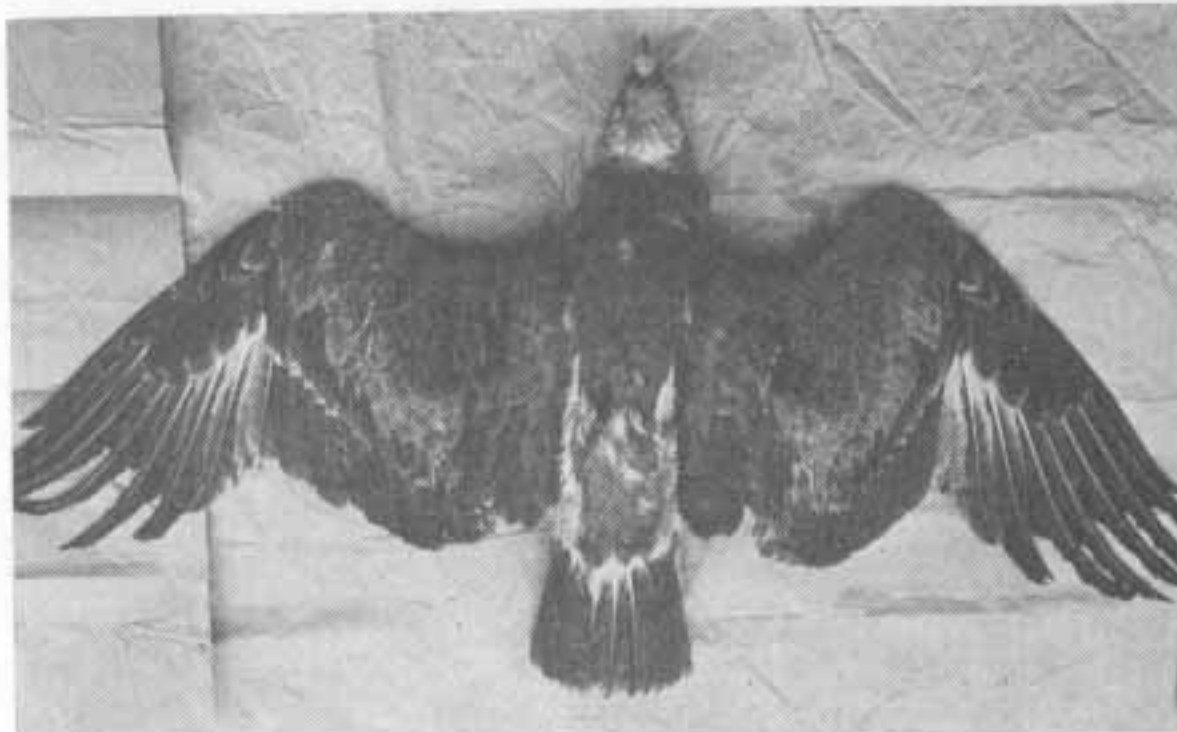
4. havainto Suomesta, ensimmäinen tavattiin 1974. Ruotsissa tavattu kerran (SOF 1978). Lähimmät pesimäalueet ovat Balkanilla ja Krimillä.

Käärmekotka (*Circaetus gallicus*). 30.8. Vi, Vaalimaa 1 m (PR, Jouko Rantanen, Lauri Toivari, Jari-Pekka Tyyskä).

2. havainto Suomesta, myös ensimmäinen tavattiin Virolahdella, 4.10.1979. Ruotsissa tavattu 24 kertaa (SOF 1978). Pesii jo Baltiassa.

Arosuohaukka (*Circus macrourus*). 26.4. Kontiolahti, Onttola 1 ad. ♂ (Ari Latja, Aapo Karjalainen, Olavi Kurttio). 2.5. Ha, Tvärminne 1 ad. ♂ m (Kari Vepsäläinen).
Tavattu 42 kertaa Suomessa. Näistä 31 on havaittu ennen vuotta 1970. Ks. myös s. 166.

Niittysuohaukka (*Circus pygargus*). 10.5. alkaen Mietoinen, Laajoen suisto 1 ad. ♂ (Olli Osmonen, Esa Lehikoinen, Jussi Lindström ym.). 6.7. sen nähtiin antavan naarasuohaukalle saaliin, jonka tämä vei ruovikkoon — pesintä ilmeinen (OT suullisesti). 11.5.—26.8. Lohjan kunnassa pesivä pari, joka sai 3 poikasta lentoon. Mainittuna aikana tehtiin myös naapurikuntien — Siuntio, Inkoo, Karjaa ja Karjalohja — alueilla lukuisia havaintoja sekä koiraista että naaraista — kyseessä lienevät pääosin samat linnut (JS, Veikko Tarsa ym.). 19.—21.5. Si, Tauvo 1 2-kv ♀ (JHn, Arvo Ohtonen, JY). 23.5. La, Lauritsala 1 ad. ♂ (Pertti Koskimies). 25.5. Po, Fleiviikki 1 ad. ♂ (Lasse ja Juha Kylänpää). 27.5. Ii, Ulkokrunni 1 ♀ p (Esa Borén, Kari Koivula, Ilkka Vatanen).

Arokkotka (*Aquila rapax*) päältä.
— Valok. Jorma Halonen.

4.6. Po, Yyteri 1 ad. ♂ p (Tapani Lilja, Markku Mäkinen). 27.6. Laihia, Levanen 1 ad. ♂ (Tuomas Lukkarinen). 16.8. Le, Lågskär 1 ad. ♂ m (TR, HJ, KSo). 11.9. Ki, Porkkala 1 ad. ♂ m (Henrik Kunttu, Jarmo Kohonen).

Niittysuohaukka on levittäytymässä pohjoiseen. Ennen ensimmäistä pesintää 1964 laji oli tavattu vain kerran, 1928. Nykyään saattaa pesiä vuosittain. Länsi-Euroopassa laji on taantunut, mutta Ruotsissa se on jatkuvasti lisääntynyt — v. 1979 pesi n. 50 paria (Nilsson 1981).

Pikkukiljukotka (*Aquila pomarina*). 11.5. Outokumpu, Vuonos 1 juv./subad. (ML, Hannu Räsänen).

22. havainto on Suomesta. Vuodesta 1976 alkaen on vuosittain havaittu joitakin yksilöitä.

Arokkotka (*Aquila rapax*). 28.—30.5. Inari, Ivalonkylä 1 2—3-kv, heikkokuntoinen, joka lopulta menehtyi varisten ahdistelemana, museoitu (KH, Jorma Halonen, Pentti Penanen, Esko Sirjola). 30.6. Parikkala, Särkisalmi 1 2—3-kv p (Pentti Siitonen). 5.7. Es, Suomenoja 1 2—3-kv m (MHK).

Tavattu aikaisemmin kahdesti, 1973 ja 1978 (ks. myös s. 166). Lähimmät pesimäalueet ovat Ukrainan aroilla. Ruotsissa tavattu 5 kertaa (Bauer 1981).

Kiljukotka (*Aquila clanga*). 26.4. Imatra, Tuulikallio 1 juv./subad. m (Leo Wallinmaa, Marko Melto, Markku Tapio). 29.4. Varkaus, Pitkälänniemi 1 ad. m (HKO, Markku Sutinen). 7.5. Ki, Friggesby 1 2-kv m (Dick Forsman, Björn Ehrnstén). 8.—12.7. ja 23.7.—1.8. La, Kaisanen 1 2-kv (PR ym.). 6.—7.

10. Vi, Vilkkilä 1 subad./ad. (TT). 19.10. Ha, Uddskatan 1 1-kv ♀ r (JHp). Vuosilta 1975–80 on hyväksytty 31 havaintoa.

Punajalkahaukka (*Falco vespertinus*). 19.5. Hollola, Kutajärvi 1 ♂ (KR). 22.5. Ki, Rönnskär 1 ♀ (KSo, HJ, ALr). 24.5. Mäntyhärju, Mynttilä 1 ♂ p (TLa). 27.5. La, Hanhijärvi 1 2-kv ♂ p (SKo, Timo Jokela). 23.8. Po, Preiviiki 1 1-kv p (JLm). 26.8. Joutseno, Konnunsuo 1 1-kv p (Harri Hasari).

Tavanomainen esiintyminen. Todettakoon kuitenkin, että syksyllä 1979 tavattiin n. 21 nuorta yksilöä.

Tunturihaukka (*Falco rusticolus*). 8.10. Lv, Säppi 1 (JLs, MHK, SKa). 15.10. Nuijamaa, Kansola 1 (Pekka Kansonen). 22.11.—16.1.81 Po, Luotsinmäen kaatopaikka 1 ad. (Jari Peltomäki, MAK ym.).

Havainnot Tunturi-Lapin ulkopuolelta tarkastetaan.

Avosetti (*Recurvirostra avosetta*). 25.4. Le, Lågskär 1 m SW (PN, HPk). 21.—22.6. Ha, Täktbukten 1 (JP, AS, Tapio Virpi ym.).

Tavattu 38 kertaa. 25 havaintoa vuosina 1975–80.

Paksujalka (*Burhinus oedicnemus*). 13.—n. 24.6. Kiuruvesi, Niemisjärvi 1 (Matti Grönqvist, Antti Reinikainen ym.).

4. havainto Suomesta, ensimmäinen 1972. Pesii jo Puolassa, mutta Ruotsissakin tavattu vain 16 kertaa (SOF 1978).

Arokahlaajapääskey (*Glareola nordmanni*). 31.5. Li, Hirvasniemi 1 p (SN, AA, JK, ALv).

Ensimmäinen lajilleen hyväksytty keväthavainto. 12. havainto Suomesta, lisäksi on hyväksytty 2 lajilleen määrittämätöntä kahlaajapääskeyhavaintoa, molemmat keväältä. Ruotsissa laji on tavattu 6 kertaa, kahlaajapääskey *G. pratincola* taas viidesti (SOF 1978). Suomessa viimeksimainittua lajia ei ole tavattu.

Mustajalkatylli (*Charadrius alexandrinus*). 1.—n. 4.5. Liljendal, Sävträsket 1 ♀ (TLa ym.). 22.5. Mietoinen, Mynälahti 1 ♀ (TLi, Jouko Vuokko). 24.5. He, Pikku-Huopalahti 1 ♂ (Timo ja Maija Kankuri, Caj Ström). 29.5. Po, Yyteri 1 ♂ (AE, MAK, Kari Leppimäki).

Tavattu 26 kertaa, näistä 11 on havaittu ennen 1970-lukua.

Siperiankurmitsa (*Pluvialis dominica fulva*). 11.—13.10. Dragsfjärd, Björkboda 1 1-kv (HKa, Jarmo Laine, HVe ym.).

6. havainto Suomesta, ensimmäinen 1973.

Valkoperäsirri (*Calidris fuscicollis*). 9.8. Po, Yyteri 1 p (PN, Visa Marttila, Antti ja Matti Nieminen, Pekka Toiminen).

Ensimmäinen havainto Suomesta. Laji pesii Pohjois-Amerikassa ja näyttäytyy vuosittain Brittein saarilla. Ruotsissa ja Tanskassa tavattiin ensimmäinen 1978 (Ohlsson 1980).

Alaskanvikla (*Tryngites subruficollis*). 28.9.—6.10. Kk, Ykspihlaja 1 1-kv (HHo, JkH, KK).

3. havainto Suomesta (ei 4. kuten tiedonannossa LM 2/81 erheellisesti mainitaan).

Lampiviklo (*Tringa stagnatilis*). 9.5.—20.6. Vihti, Vanjärvi 1 ♂ (HLu, JS ym.). 29.—31.5. Si, Merikylänlahti 3 (ALv, AA, JK, SN). 8.6. Joensuu, Höytiäisen kanavan suisto 2 (Juhani Hyttinen, Kalervo Leppänen). 4.8. Lahti, satama 1 +1-kv (KR).

Tavattu Suomessa 83 kertaa, joista 23 ennen 1970-lukua. Pesintä varmistettu kerran. Ruotsissa tavattu vain 16 kertaa (Bauer 1981).

Rantakurvi (*Xenus cinereus*). 7.—8.5. Ha, Vedagrundet ja Täktbukten 1 (JLs, Leo Granberg). 8.6. Hollola, Kalliola 1 (Matti Iikkanen, Jukka Kyyrö, Arto Puikkonen, OR). 21.6. Kt, Hovinsaari 1 (KL). 20.7. La, Hanhijärvi 2 (SKo).

Havaintoja Pohjois-Karjalasta sekä rannikolta Kokkolasta Tornioon ei tarkasteta.

Isovesipääskey (*Phalaropus fulicarius*). 5.7. Uusikaarlepyy 1 ♀ (Roger Blomqvist, Pehr-Erik Andersson, Gunnar Stara).

18. havainto Suomesta. 10 havaintoa ennen vuotta 1971.

Isokihu (*Stercorarius skua*). 4.—n. 11.5. Askainen, Livonsaari 1 p (Markku Rahkonen, Matti Orrensalo).

5. havainto Suomesta.

Pikkukajava (*Rissa tridactyla*). 9.4. Lat. 60.12, long. 19.02 (Signilskäriltä 16 km länteen) 1 ad. kierteli merentutkimusalus Arandan ympärillä (Lars Grönlund, Lauri Niemistö). 26.4. Ha, Uddskatan 1 2-kv (EV, Antero Ahola, Pauli Järvinen, RY). 10.5. Vi, Hurppu 1 2-kv (Jouni Riihimäki, Jukka Peltonen, TT, HVi). 22.5. Ki, Porkkala 1 2-kv (Tuomas Manninen, PKm, Niko Leikola, Pekka Myllykoski). 23.5. Ki, Rönnskär 2 2-kv (KSo, JE, ALr). 24.5. Po mlk, Pellinki 1 2-kv (Markku O. Tunturi, Heikki Roppo-nen). 3.6. Vehkalahti, Kukio 1 2-kv (HLo, Lauri Nevanlinna, RR). 17.11. Ec, Signilskär 2 1-kv (VS). 26.11.—10.1.81 Ha, Notholms-

viken 1 1—2-kv (PKm, KoM, Timo Toivonen ym.).

Havaintojen määrä 9 vastaa vuosien 1974—79 keskiarvoa 10 vuodessa.

Riuttatiira (*Sterna sandvicensis*). 10.7. Hailuoto, Huikko 1 p (Jorma Kirjonen).

20. havainto Suomesta. Ensimmäinen on vuodelta 1962. Kaikki aikaisemmat havainnot on tehty eteläisillä merialueilla.

Lunni (*Fratercula arctica*). 24.1. Kemin mlk, Elijärvi 1 heikkokuntainen, joka lähetettiin Korkeasaareen, jossa kuoli (J. Suovanen ym.). 18.10. Kangasala, Kirkkojärvi 1 m S (Teppo Rantanen, TH).

Tavattu Suomessa 26 kertaa, edelliset havainnot ovat vuosilta 1955 ja 1975.

Jääkyyhky (*Alle alle*). 10.12. Kumlinge, Yxskär 1 löytyi kalaverkosta (Uno Söderlund).

Tavattu kaikkiaan n. 70 kertaa, 1970-luvun loppupuolella vuosittain.

Alppitervapääsky (*Apus melba*). 10.10. Pyhtää, Krokö 1 (Jorma Tähtinen, Mirva Siekkinen).

Ensimmäinen havainto Suomesta. Laji pesii lähimpänä Sveitsissä ja Krimillä. Ruotsissa laji tavattiin ensimmäisen kerran elokuussa 1980 (British Birds 12/1980).

Mehiläissyöjä (*Merops apiaster*). 29.5. Kr, Utö 1 (Brita Lahtinen, Ismo Willström). 3.6. Po, Yyteri 1 (AE). 24.6. Kustavi, Ruola 1 (Heikki Joukio).

Tavattu Suomessa 14 kertaa, joista 6 ennen vuotta 1971.

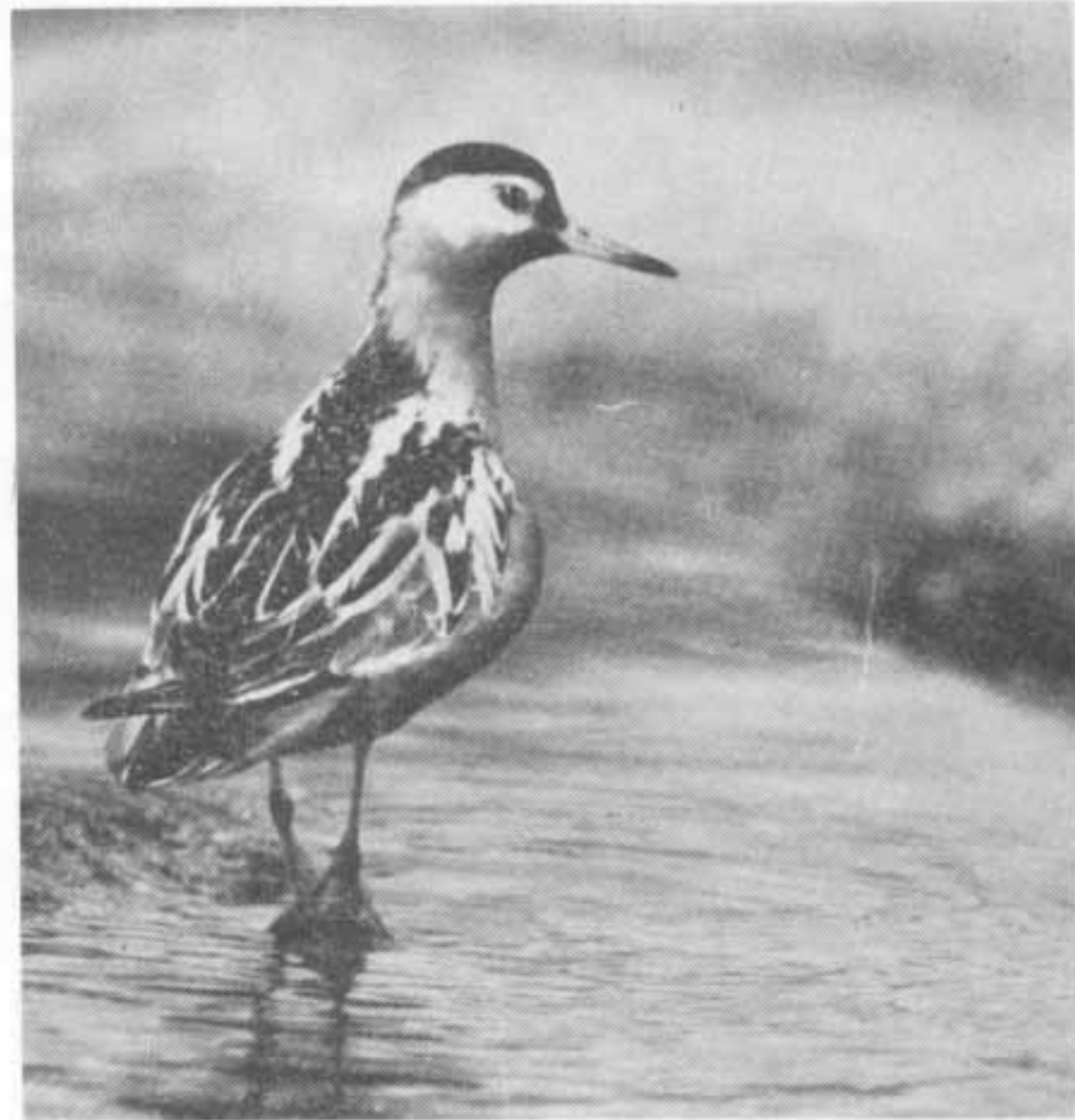
Lyhytvarvaskiuru (*Calandrella brachydactyla*). 9.—10.5. Lammi, Pappilankylä 1 (MV, Matti Nummelin ym.). 17.—25.10. Kt, Hovinsaari 1 pyydystettiin (TP, KL, TT).

Tavattu 21 kertaa, joista 8 ennen vuotta 1970. Ruotsissa tavattu 10 kertaa (Ohlsson 1980).

Ruostepääsky (*Hirundo daurica*). 29.5. Pernaja, Hamnskär 1 m (TLi, Leo Lindroos).

3. havainto Suomesta, edelliset ovat vuosilta 1976 ja 1978. Ruotsissa tavattu 10 kertaa, ensimmäinen 1966 (Bauer 1981). Lähimmät pesimäalueet ovat Balkanilla.

Isokirvinen (*Anthus novaeseelandiae*). 4. 10. Ec, Norra Degerskär 1 (CK, AB). 5.10. Dragsfjärd, Vänö 1 (JHe, Kari Tuominen, Juhani Virtanen). 14.10. Sa, Halikonlahti 2 (HKa, Olli Kanerva, Ari Linna, Juhani Toukola). 19.10. Lv, Säppi 1 (MrH, MjH, Pertti

Isovesipääsky (*Phalaropus fulicarius*).

— Valok. P.-E. Andersson.

Muuronen). 5.11. Es, Otaniemi 1 (Klaus J. Niemelä).

Vuosilta 1974—80 on 25 havaintoa, 2—6 vuosittain. Havaintoihin sisältyy mongoliankirvisen *A. godlewskii* mahdollisuus.

Nummikirvinen (*Anthus campestris*). 17.5.—7.9. Turku, Pansio 1 ♂ ainakin 30.7. asti ja 30.7. alkaen vähintään 1 1-kv, pesää ei löydetty (Mikko Tamminen, HKa ym.). 16.8. Utti, lentokenttä 1 +1-kv (Esko Pasanen). 7.9. Ec, Signilskär 1 (AB, CK). 20.—21.9. Iniö, Kolko 1 (ET, HHi). 23.10. Kr, Jurmo 1 (Jyrki Lehto, Kari Virtanen).

Suomesta on 64 havaintoa. Ensimmäinen pesintä on vuodelta 1966, viime vuosina pesinyt säännöllisesti.

Iso/nummikirvinen (*Anthus novaeseelandiae/campestris*). 5.9. Ec, Signilskär 1 (AB). 28.9. Sipoo, Östersundom 2 (Markku Heinonen, Asko Rokala). 28.9. Ec, Signilskär 1 (VS).

Intiankirvinen (*Anthus hodgsoni*). 22.10. Lv, Säppi 2 (MrH, MjH).

Linnuissa voitiin todeta rodun *yunnanensis* tuntomerkit. Toinen havainto Suomesta, Ensimmäisestä ks. s. 166.

Sitruunavästäräkki (*Motacilla citreola*).
— Valok. J. Ylikarjula.

Sitruunavästäräkki (*Motacilla citreola*). 9.—10.5. Kk, Laajalahti 1 ♂ (JY, KK, Jorma Saari). 27.—28.9. Lv, Säppi 1 1-kv (JLs, MHK, Antti Pouttu, HVe).

Tavattu 18 kertaa, joista 6 on keväältä. Ruotsissa tavattu 13 kertaa (Bauer 1981).

Vuorivästäräkki (*Motacilla cinerea*). 30.4.—16.8. Karkkila pesivä pari, poikueissa 5 ja 4 poikasta (HLu ym.). 19.8.—6.10. Es, Suomenoja 1 (rengastettu) (JrH, MHK, Mikko Karkia ym.). 13.9. Ec, Signilskär 1 (CK, AB). 21.10. Ki, Rönnskär 1 m (AS, JP).

Tavattu 46 kertaa Suomessa. Pesinyt vuodesta 1976 alkaen Karkkilassa (1979 ei pesintää todettu). Suomen ensimmäisestä pesimähavainnosta ks. s. 167.

Etelänsatakieli (*Luscinia megarhynchos*). 14.—29.6. Kuusankoski, Tähtee 1 Ä r (TP, Jarmo Jäntti, Juha Kärkkäinen ym.).

5. havainto Suomesta, ensimmäinen vuodelta 1971. Ruotsissa tavattu 8 kertaa (Bauer 1981).

Valkotäpläsinirinta (*Luscinia svecica cyaneola*). 23.5. Vi, Vuori-Pulteri 1 ♂ (RY, Risto Pylvänäinen, Petri Vainio).

16. havainto Suomesta, näistä 6 on tehty ennen vuotta 1972. Pesintä todettiin Pälkäneellä 1974.

Mustapäätasku (*Saxicola torquata maura/stejnegeri*). 4.—5.9. Ha, Tåktom 1 ♂ (PKm, Antti Heikkilä ym.). 20.9. Ec, Signilskär 1 juv./♀ (VS, AB, CK). 20.9. Lv, Säppi 1 juv./♀ (Ilkka Lilja). 6.—9.10. Po mlk, Kummelskär 1 +1-kv ♂ r (SN, Petteri Mikkola, Timo Pettay, Pentti Zetterberg). 9.—11.10. Lv, Säppi 1 ♂ (MHK, SKa, JLs, Keijo Wahlroos). 12.—14.10. Ha, Tåktom 1—2 juv./♀ (HKA ym.). 16.10. Kr, Utö 1 juv./♀ (KSa). 16.10. He, Iso-Huopalahti 1 juv./♀ (Pekka ja Ilkka Routasuo). 21.10. Ha, Tåktom 1 juv./♀ (MHK, KoM, Harri Muukkonen).

Vuoteen 1968 mennessä laji oli tavattu 8 kertaa (ensimmäiset 1950 ja 1961). Sitten havaintojen määrä voimakkaasti lisääntynyt, sillä vuosina 1969—80 tavattiin 54 yksilöä. Keväthavaintoja on 22. Ruotsissa itäisen roturyhmän *maura/stejnegeri* yksilöitä on määritetty 12 (Ohlsson 1980).

Ruostesiipirastas (*Turdus naumanni eunomus*). 23.10. Ha, Uddskatan 1 p koko päivän (JHp).

Ensimmäinen havainto Suomesta. Laji pesii Siperiassa.

Kenttäkerttunen (*Acrocephalus agricola*). 5.6. Le, Lågskär 1 r (SKa, Harri Favorin, Martin Helin, Juha Saari, Heikki Vasamies).

Ensimmäinen havainto Suomesta. Kaakkoinen laji, jonka lähimmät pesimäalueet ovat Mustanmeren pohjoisrannalla. Ruotsissa laji on tavattu 6 kertaa (Bauer 1981).

Hippiäisuunilintu (*Phylloscopus proregulus*). 13.10. Le, Lågskär 1 (PP, TLi). 1.—3.11. Oulu, Hupisaaret 1 (KH ym.).

Havaintoja pyydystetyistä ei tarkasteta. V. 1980 rengastettiin 1 yks. Suomessa on tavattu kaikkiaan 62 yks., joista 39 on rengastettu. Ennen vuotta 1965 oli havaittu 4 yks., 1934 ja 1961. Ruotsissa on tavattu 33 yks. (Bauer 1981). Lähin pesimäalue on Neuvostoliiton Altai.

Kirjosiipiuunilintu (*Phylloscopus inornatus*). 6.9. Kk, Tankar 1 (JHn). 18.—23.10. Kk, Tankar 1 (HT ym.). 19.10. Ec, Signilskär 1 (AB). 1.11. Pyhämaa, Vekara 1 (RS, Raimo Heinonen, Matti Lempiäinen, Harri Päivärinta).

Havaintoja pyydystetyistä ei tarkasteta. V. 1980 rengastettiin 7 yks., Suomessa on tavattu kaikkiaan 80 yks., joista 42 on rengastettu. Ensimmäiset 2 tavattiin (rengastettiin) 1962. Ruotsissa on tavattu 49 yks. (Bauer 1981). Tämä taigan laji pesii lähimpänä Pechora-joella Uralin länsipuolella.

Schwarzinuunilintu (*Phylloscopus schwarzi*). 12.10. Le, Långskär 1 1-kv r (PP ym.).

3. havainto Suomesta. Aikaisemmat havainnot ovat vuosilta 1974 ja 1979. Lähimmät pesimäalueet ovat Neuvostoliiton Altailla. Ruotsissa tavattu kuudesti (SOF 1978).

Ruskouunilintu (*Phylloscopus fuscatus*). 1.11. Kk, Hollihaka 1 (Aarne Jaakkola, Mikael Axelqvist).

7. havainto Suomesta lajista, joka pesii Objoelta itään. Ruotsissa tavattu kerran (SOF 1978).

Kirjo x sepelsieppo (*Ficedula albicollis x hypoleuca*). 26.5. Föglö, Ulversö 1 ♂ (Yrjö Haila, Seppo Kuusela). 2.6. Dragsfjärd, Vänö 1 ♂ r (HKA, Sinikka Karhu).

Kummassakin tapauksessa risteytymää voidaan pitää ilmeisenä. Tällaisten tapaaminen ei ole aivan yllättävää, sillä esim. Itä-Puolassa n. 10 % kirjo- ja sepelsieppokannasta on risteytymiä (Walankiewicz, kirj. ilm.).

Punapyrstölepinkäinen (*Lanius isabellinus*). 11.—14.5. Kk, Mallot 1 Å (JY, JkH, HT ym.).

Ensimmäinen havainto Suomesta. Laji pesii Kaspianmeren itäpuolella ja on tavattu Ruotsissa kerran (SOF 1978).

Mustaotsalepinkäinen (*Lanius minor*). 2.6. Kr, Jurmo 1 ♀ (RS, MHK). 3.—29.7. Värtsilä, Savikko 1 ♂ (MR, MK, Kari Varonen ym.). 30.8. Rovaniemen mlk, Niskanperä 1 +1-kv (Jukka Jokimäki, Vesa Nivala, Pekka Punnonen). 5.—12.9. Turku, Yo-kylä 1 +1-kv ♀ (TLi, Tapani Missonen ym.).

Tavattu Suomessa 38 kertaa. Edelliset kaksi havaintoa ovat vuodelta 1978. Ennen vuotta 1971 tavattu 20 kertaa.

Nokivaris (*Corvus corone corone*). RK päätti kokouksessaan 12.8.81 poistaa tämän variksen länsieurooppalaisen rodun tarkastettavien luettelosta, koska näiden havaintojen arviointi on erittäin vaikeaa. Nokivarishavaintojen julkaiseminen ilman tarkistusta antaa oletettavasti oikeamman kuvan rodun esiintymisestä Suomessa. On syytä korostaa sitä, että huolellinen määrittäminen on joka tapauksessa välttämätöntä, sekä sitä, että 2-kv mustavaris voi keväällä olla vielä täysin vailla nokan ympäristössä olevaa paljasta ihoa.

Lintumiehessä 2/78 julkaistu havainto nokivariksesta Porissa 14.—15.8.76 peruutetaan, koska katsauksen kuvassa oleva lintu on todettu nuoreksi mustavarikseksi — oiva esimerkki rotumäärityksen vaikeudesta.

Mustapäätasku (*Saxicola torquata*).
— Valok. Seppo Niiranen.

Mustapääsirkku (*Emberiza melanocephala*). 3.—6.8. He, Isosaari 1 ♂ (Heikki Takala).

Ensimmäinen havainto Suomesta (RK on suorittamassaan vanhojen havaintojen tarkistuksessa hylännyt Ahvenanmaalla v. 1959 tehdyn havainnon). Lähimpänä Suomea laji pesii Mustanmeren koillispuolella ja Balkanilla. Ruotsissa se on tavattu 6 kertaa (Ohlsson 1980).

Pikkusirkku (*Emberiza pusilla*). 31.8. Polvijärvi, Kuorevaara 1 (PH). 7.9. Es, Suomenoja 1 (PP, Antero Topp ym.). 25.9. Le, Långskär 1 (HKO). 13.10. Le, Långskär 1 (PP ym.). 23.10. Ha, Uddskatan 11-kv r (JHp). 8.11. Es, Suomenoja 1 (JLs, HJ, VR, EV).

Havainnot pesimäpaikkojen ulkopuolelta tarkastetaan.

Kultasirkku (*Emberiza aureola*). 24.5. Hamina, Kirkkojärvi 1 ♂ (EN). 25.5. Kt, Rantahaka 1 ♂ (EN). 17.—22.6. Lahti, Jokimaa 1 ♂ (Ilpo Kekki, EL, OR). 20.6. Lv, Säppi 1 ♂ (Olli Salminen, Matti Mäkelä, Esa Mäntyä). 28.6. Jaala, Jaalanlahti 2 ♂ (EL).

Havainnot pesimäpaikkojen ulkopuolelta tarkastetaan.

Harmaasirkku (*Miliaria calandra*). 12.8. Kr, Jurmo 1 (Jorma Pessa).

40. havainto Suomesta. Ennen vuotta 1970 tavattu 18 kertaa.

Havaintoja aikaisemmilta vuosilta

Jääkuikka (*Gavia adamsii*). 24.5.78 Kt, Mustaviira 1 jp m (PN, Ari Kamunen, Juha Vesa).

Suula (*Sula bassana*). 4.9.74 Kittilä, Könäs 1 1-kv ♀ Oulun yliopiston kokoelmissa. — 3. havainto Suomesta. Tämän jälkeen tavattu 3 kertaa, v. 1976 ja kahdesti v. 1979.

Yöhaikara (*Nycticorax nycticorax*). 4.5.75 He, Vanhankaupunginlahti 1 ad. (Risto Monto, Reijo Riihelä). — 2. havainto Suomesta. Ensimmäinen on vuodelta 1935 ja kolmas 1977. Ruotsissa tavattu 6 kertaa (SOF 1978). Lähimmät pesimäpaikat Hollannissa ja Ukrainassa.

Jalohaikara (*Egretta alba*). 10.5.75 Rauhan mlk, Unajanlahti 1 p (Seppo Kotiranta). — 6. havainto Suomesta.

[Chilenflamingo (*Phoenicopterus ruber chilensis*)]. n. 22—29.5.79 Kustavi, Anavainen 1 (Antero Soittila). Rotu osoittaa, että kyseessä on karkulainen.

Kiljuhanhi (*Anser erythropus*). 19.5.73 Lj 4—6 p (EH). 15.5.77 Lj 6—8 p (EH).

Lumihanhi (*Anser caerulescens*). VI alussa 1979 Lv, Säppi 4 ad p (Jari Mäntysalo, Kai Palenius). Tavattu n. 27 kertaa. Osa havainnoista (pääosa?) epäilemättä koskee tarhakarkulaisia.

[Niilinhani] (*Alopochen aegyptiacus*). 9.8.68 Jämsänkoski, Kankarisvesi 1 p (Pekka Luopa). Tämä afrikkalainen hanhilaji on yleinen puistolintu, jota Englannissa pesii istutettuna (Cramp & Simmons 1977).

Ruostesorsa (*Tadorna ferruginea*). 1.8.70 Si, Tauvo 2 (HPr). — 18. havainto Suomesta. Tavattu kaikkiaan 32 kertaa.

[Mandariinisorsa (*Aix galericulata*)]. 14. — n. 30.5.79 Mellilä, Vihtojärvi 2 ♂ (Pertti Kallio ym.). Tämä itäisimmän Aasian laji on yleinen puistolintu. Englannissa pesii yli 500 parin kanta, joka on lähtöisin karkulaisista ja istutuksista (Cramp & Simmons 1977).

Kyhmyhaahka (*Somateria spectabilis*). 6.1.79 Kr, Jurmo 12-kv ♂ p (JaH, TR ym.). 27.5.79 Pernaja, Hamnskär 12-kv ♂ p (BB ym.).

Arosuohaukka (*Circus macrourus*). Kesä 1933 Kiihtelysvaara, Kummunkylä 1 1-kv ♂ Kuopion museossa. Otettu pesästä elätiksi ja tapettu myöhemmin. Ilmoittajat Eino Savolainen ja Jorma Tuomainen.

Tämä on ensimmäinen varmistettu pesintä Pohjoismaista. Suomesta tunnetaan kaksi varhaisempaa pesimiseen viittaavaa havaintoa: 1.8.1894 Elimäellä ja 13.8.1895 Kirkkonummella nuori lintu. Nämä ovat kuitenkin voineet tulla etelämpää. Myöhemmin laji on pesinyt Pohjoismaissa vain kerran, Öölänissa ja Gotlannissa v. 1952 5—6 paria (SOF 1978).

Niittysuohaukka (*Circus pygargus*). 30.5.79 Tammisaari, Harpar Storträsket 1 2-kv ♀ p (Lasse J. Laine, JP). 12.6.79 Vehmaa, Ristinkylä 1 ♂ (JaH).

Arokotka (*Aquila rapax*). 22.6.73 Po mlk 1 2—3-kv ♂, törmännyt johtoihin, Helsingin Yliopiston Eläinmuseossa. — Ensimmäinen havainto Suomesta.

Punajalkahaukka (*Falco vespertinus*). 18.6.75 Kemi, Veitsiluoto 1 ad. ♂ (Esa Huhta, Matti Hernetkoski). 14.—16.5.76 Mäntsälä, Linnaisten kartano 1 ad. ♀ (Jarmo Eronen). n. 30.8.—6.9.79 Punkalaidun, Oriniemi 1 1-kv (PT).

Vuoden 1979 havainto liittyy todettuun poikkeuksellisen runsaaseen syysesiintymiseen (n. 21 juv.).

Avosetti (*Recurvirostra avosetta*). 8.5.73 Sa, Halikonlahti 2 p (PKr, Ilkka Laiho, SS). 5.5.79 Kajaani, Paltajärvi 1 p (Jukka Karjalainen ym.). — 11. ja 34. havainto Suomesta.

Arokahlaajapääskey (*Glareola nordmanni*). 14.—20.8.72 Sa, Halikonlahti 1 (PKr, SS, Ari Vienonen ym.). 18.—19.8.79 Po, Riitasaarenlahti 1 (JaH, Jouko Lundén, Tarmo Nurmi, KSa). — 6. ja 11. havainto Suomesta.

Alaskansirri (*Calidris melanotos*). 26.9.71 Sa, Halikonlahti 1 p (SS). — 3. havainto Suomesta. Ensimmäinen tavattiin 1968, ja tähän mennessä laji on havaittu 10 kertaa. Ruotsissa tavattu 19 kertaa, vuoden 1973 jälkeen vuosittain (Ohlsson 1980).

Jääkyyhky (*Alle alle*). 25.5.75 Kumlinge, Enskär 1 kalaverkosta (Enskärin merivartiosto).

Intiankirvinen (*Anthus hodgsoni*). 2.10.78 Lv, Säppi 1 r (Hannu Tammelin, HPk). Ensimmäinen havainto Suomesta. Laji pesii Pechora-joelta itään, Ruotsissa sitä ei ole tavattu.

Vuorivästäräkki (*Motacilla cinerea*). 4.6. 67 Karjaa, Mustio pesivä pari, jolla 4 poikasta (Christer ja Roger Kalenius, Erik Lindholm). — 16. havainto Suomesta ja ensimmäinen pesintä.

Etelänsatakieli (*Luscinia megarhynchos*). 24.5.76 Hailuoto, Isohärkäsäikkä 1 ♂ r (Pekka Helle, Matts Finlund, Eino Merilä). — 3. havainto Suomesta.

Valkotäpläsinirinta (*Luscinia svecica cyane-necula*). 12.6.68 Kangasala, Kalliomäki 1 ♂ (Hvi, Heikki Jeskanen). — 4. havainto Suomesta.

Mustapäätasku (*Saxicola torquata*). 17.5. 78 Kälviä, Ruotsalo 1 ♂ (Veli-Pekka Viklund). — 41 havainto Suomesta.

Havainnoijat

Kun havainnoijan nimi esiintyy vähintään kahdesti, se on lyhennetty. Yleensä kaikkien havainnoijien nimet on mainittu, ei kuitenkaan neljää enempää. Ilmoituksen tekijän nimi on ensimmäisenä.

AA — Arto Aaltonen, MAK — Mika Alakorpela, AB — Alar Broberg, BB — Bertil Blomqvist, AE — Asko Eriksson, JE — Jyrki Erikäinen, EH — Elja Herva, HHi — Hannu Hilke, HHo — Harri Hongell, JHn — Juhani Hannila, JHp — Jukka Haapala, JaH — Jari Helstola, JkH — Jyrki Heinonen, JrH — Jyri Heino, KH — Kari Haataja, MHK — Markku Huhta-Koivisto, MjH — Maija Hario, MrH — Martti Hario, PH — Petri Hottola, TH — Timo Havimo, HJ — Hannu Jännes, CK — Claes Kyrk, HKa — Heikki Karhu, HKo — Heikki Kotilainen, JK — Jari Korhonen, KK — Kari Koivumäki, MK — Matti Kapanen, PKm — Pekka Komi, PKr — Pertti Korvenoja, SKa — Sakari Kauppinen, SKo — Seppo Korpela, ALr — Anssi Laurila, ALv — Ari Lavinto, EL — Esa Lammi, HLo — Heikki Lokki, HLu — Heikki Luoto, JLM — Janne Lampolahti, JLS — Jyrki Lausamo, KL — Klaus Laine, ML — Mauri Leivo, TLa — Timo Lahti, TLi — Tom Lindroos, KoM — Karno Mikkola, EN — Esko Nevamaa, PN — Pekka J. Nikander, SN — Seppo Niiranen, HPk — Heikki Pakkala, HPr — Heikki Parviainen, JP — Jörgen Palmgren, PP — Pekka Puhjo, TP — Timo Pulliainen, KR — Kari Reinikainen, MR — Matti Raitio, OR — Osmo Ruotinen, PR — Paavo Rantanen, RR — Risto Rintala, TR — Tero Rauhala, VR — Visa

Rauste, AS — Arto Stenroos, JS — Jan Södersved, KSa — Kari J. Salonen, KSo — Kari Soilevaara, RS — Risto Saranto, SS — Seppo Sällylä, VS — Vesa Salonen, ET — Esko Tarponen, HT — Hannu Tikkanen, OT — Olli Tenovuo, PT — Pekka Tervamäki, TT — Tapio Tohmo, EV — Erkki Valsta, HVe — Hannu Velmala, HVi — Hannu Virtanen, MV — Markku Vickholm, JY — Jukka Ylikarjula, RY — Rauno Yrjölä.

Summary: Report on rare birds in Finland in 1980

This paper lists 176 records of 60 species or subspecies of rare birds observed in Finland during 1980, so far accepted by the Finnish Rarities Committee. Additionally, a few records from 1979 and earlier are included.

The first Finnish records of *Calidris fuscicollis*, *Apus melba*, *Turdus naumanni eunomus*, *Acrocephalus agricola*, *Lanius isabellinus* and *Emberiza melanocephala* were made. There were three records of *Aquila rapax* and *Merops apiaster* and also exceptionally good number of *Saxicola torquata maura/stejnegeri* was observed.

The first record of *Aquila rapax* was made in 1973, and that of *Anthus hodgsoni* in 1978. The first breeding of *Circus macrourus* from Scandinavia, in 1933, was reported from eastern Finland.

Kirjallisuus

- Bauer, C.-A. 1981: Sällsynta fåglar i Sverige 1979 — rapport från SOF:s raritetskommitté. — Vår Fågelvärld 40:57–65.
 Nilsson, S. G. 1981: De svenska rovfågelbeståndens storlek. — Vår Fågelvärld 40: 249–262.
 Ohlsson, J. 1980: Sällsynta fåglar i Sverige 1978 — en rapport från SOF:s raritetskommitté. — Vår Fågelvärld 39:35–42.
 SOF. 1978: Sveriges fåglar. — Stockholm.
 Cramp, S. & Simmons, K. E. L. (eds.) 1977: The Birds of the Western Palearctic, Vol. 1. — Oxford.

Kirjoittajan osoite — Author's address:
 Böle, SF-02400 Kirkkonummi